

Apstiprināts
JLK 20.12.2019. valdes sēdē

Biedrības “Jaunatnes līderu koalīcija” Ilgtspējīgs rīcības plāns

Biedrības “Jaunatnes līderu koalīcija” (JLK) Ilgtspējīgas rīcības plāns ir sagatavots laika periodam 2020.-2024.gads. JLK Ilgtspējīgas rīcības plāns ir sagatavots, balstoties uz JLK darba rezultātiem un tendencēm darba ar jaunatni jomā.

1. JLK Ilgtspējīgas rīcības plāna mērķis un tā nepieciešamības pamatojums

Ilgtspējīgas rīcības plāna mērķis ir veicināt jauniešu vecumā no 13-25 gadiem līdzdalību sabiedriski ekonomiskajos procesos Latvijā.

Latvijā vērojama tendence, ka jaunieši neizprot dažādās “līdzdalības” iespējas un to nozīmi jaunieša personības attīstībā. Pašreizējā situācija rāda, ka daudzās skolās joprojām nav izpratnes par neformālās izglītības lietderību, par neformālās izglītības iespējām un integrēšanu formālajā izglītībā.

Ņemot vērā, ka jaunatnes joma ir joma, kurā ir iespējama plaša darbība, ir būtiski vienoties par prioritātēm JLK darbā un tās īstenot. JLK Ilgtspējīgas rīcības plāns :

- Iezīmē organizācijas darbību tuvākā nākotnē;
- Skaidri atspoguļo organizācijas prioritātes;
- Dalībniekiem dod iespēju redzēt kur un kā viņi var iesaistīties;
- Partneriem atspoguļo kopīgās intereses;
- Ir skaidrs pamatojums resursu plānošanai.

2. JLK Ilgtspējīgas rīcības plāna rīcības virzieni

JLK rīcības virzieni ir izstrādāti saskaņā ar Eiropas Jaunatnes mērķiem, ks šobrīd ir galvenais jaunatnes politikas plānošanas dokuments Eiropas līmenī.

Rīcības virziens Nr.1 Eiropas Savienības saikne ar jaunatni

Rīcības virziena mērķis -Sekmēt jaunatnes piederību Eiropas projektam un veidot tiltu starp Eiropas Savienību un jauniešiem, lai atgūtu uzticību un palielinātu līdzdalību.

Rīcības virziens Nr.2 Iekļaujoša sabiedrība

Rīcības virziena mērķis - veicināt un nodrošināt visu jauniešu, kas dzīvo, mācās vai strādā Lielvārdes novadā, iekļaušanu sabiedrībā.

Rīcības virziens Nr.3 Informācija un konstruktīvs dialogs

Rīcības virziena mērķis - nodrošināt jauniešiem labāku piekļuvi uzticamai informācijai, atbalstīt jauniešu spēju kritiski novērtēt informāciju un iesaistīties konstruktīvā dialogā.

Rīcības virziens Nr.4 Garīgā veselība un labklājība

Rīcības virziena mērķis - sasniegt labāku garīgo labklājību un izbeigt garīgās veselības problēmu stigmatizāciju, tādējādi veicinot visu jauniešu sociālo integrāciju.

Rīcības virziens Nr.5 Lauku jauniešu aattīstības veicināšana

Rīcības virziena mērķis - izveidot apstākļus, kas jauniešiem lauku apvidos ļautu izmantot savu potenciālu.

Rīcības virziens Nr.6 Kvalitatīva nodarbinātība visiem

Rīcības virziena mērķis - nodrošināt pieejamu, kvalitatīvu darba tirgu visiem jauniešiem.

Rīcības virziens Nr.7 Kvalitatīva mācīšanās

Rīcības virziena mērķis - integrēt un uzlabot dažādas mācīšanās veidus, lai sniegtu jauniešiem nepieciešamās zināšanas mainīgā 21.gadsimta problēmu risināšanā.

Rīcības virziens Nr.8 Telpa un līdzdalība visiem

Rīcības virziena mērķis - stiprināt jauniešu demokrātisko līdzdalību un autonomiju, kā arī nodrošināt īpašu jauniešu telpu visās sabiedrības jomās.

Rīcības virziens Nr.9 Ilgtspējīga zaļā Eiropa

Rīcības virziena mērķis - veidot sabiedrību, kurā visi jaunie cilvēki ir ekoloģiski aktīvi, izglītoti un spējīgi mainīt savu ikdienas dzīvi.

Rīcības virziens Nr.10 Jaunatnes organizācijas un Eiropas programmas

Rīcības virziena mērķis - nodrošināt visiem jauniešiem vienlīdzīgu piekļuvi jaunatnes organizācijām un Eiropas jaunatnes programmām, veidojot sabiedrību, kuras pamatā ir Eiropas vērtības un identitāte.

3. Pamatojums JLK Ilgtspējīgas rīcības plāna rīcības virzieniem

JLK darba grupas ilgtspējīga rīcība plāna izstrādei lēmuma projekts par prioritārajiem rīcības virzieniem tika sagatavots saskaņā ar Eiropas Jaunatnes mērķiem, kas ir par pamatu Eiropas Jaunatnes stratēģijai 2019.-2027.gadam, izvērtējot esošo situāciju savas kompetences ietvaros un pieņemot koleģiālu lēmumu.

Nacionāla līmeņa jaunatnes politikas plānošanas dokuments "Jaunatnes politikas īstenošanas plāns 2016.–2020. gadam" ir veidots balstoties uz iepriekšējo Eiropas Savienības programmēšanas perioda jaunatnes politikas plānošanas dokumentu - **Eiropas Jaunatnes stratēģiju 2010.-2018.gadam**. Iepriekšminētā nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumenta attiecināmība uz jaunatnes politikas plānošanu organizācijas līmenī periodam pēc 2020.gada nav būtiska, jo dokuments zaudēs spēku. Tomēr jānorāda, ka izstrādātie rīcības virzieni un piedāvātie pasākumi nav pretrunā ar spēkā esošo nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentu. Ņemot vērā, ka Latvijas nacionālais jaunatnes politikas plānošanas dokuments nākamajam periodam tiks izstrādāts saskaņā ar Eiropas Savienības jaunatnes politikas plānošanas dokumentiem, nav paredzama izvēlēto rīcības virzienu pretruna ar nacionāla līmeņa jaunatnes politikas plānošanas dokumentu.

Pēc **Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem** 2020.gadā jauniešu vecumā no 13-25 gadiem īpatsvars Latvijas iedzīvotāju kopskaita ir 13%. Pēdējo 10 gadu laikā (no 2010.-2020. gadam) gan jauniešu skaits, gan īpatsvaars samazinās.

Kā redzams Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Izglītības pētniecības institūta 2017.gada **pētījumā "Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi"**:

[1] Latvijas skolēnu sasniegumi pilsoniskās izglītības testā ir salīdzinoši zemi – vidēji iegūtos punktos rezultāti ir zemāki par visu Eiropas valstu skolēnu sasniegumiem, izņemot Maltu un Bulgāriju. Līdzīga aina paveras arī aplūkojot skolēnu sadalījumu pa pilsoniskās izglītības kompetenču līmeņiem. Augstākajā līmenī¹ Latvijā ir tikai 19% skolēnu, kas ir viszemāk Eiropas valstu salīdzinājumā.

[2] Rīgas un Pierīgas skolēnu sasniegumi ir augstāki nekā citur Latvijā. Augstāki sasniegumi ir

---

1 Augstākajā līmenī jaunieši: demonstrē prasmi saskatīt sakarības starp procesiem sociālajās un politiskajās organizācijās, to ietekmi, kā arī likumdošanas un institucionālos mehānismus to kontrolei. Viņi izsaka precīzus pieņēmumus par institucionālo politiku un pilsoņu darbību ieguvumiem, motivāciju un iespējamajiem rezultātiem. Jaunieši integrē, pamato un izvērtē testā aprakstītās situācijas, politiskos notikumus vai likumus, balstoties uz principiem, kas ir to pamatā. Skolēni demonstrē, ka labi pārzina starptautiskās ekonomiskās tendences un aktīvas pilsoniskās līdzdalības stratēģisko dabu. Zemākajā līmenī: orientējas jautājumos par vienlīdzību, sociālo vienotību un brīvību kā demokrātijas principiem. Minētos principus viņi saista ar ikdienas situāciju piemēriem, kuros parādīta šo normu aizstāvēšana vai pārkāpšana. Skolēni pārzina pamatprincipus par individu kā aktīvu pilsoni: viņi saskata nepieciešamību ikvienam ievērot likumus, saista individuālas darbības ar iespējamajām sekām un personiskās īpašības ar indivīda spējām ietekmēt pilsoniskās izmaiņas.

skolēniem valsts centrā, tālāko reģionu (Latgalē un Kurzemē) skolēniem sasniegumi ir zemāki.

[3] Salīdzinājumā ar 2009. gadu skolēnu sasniegumi ir pieauguši visu tipu skolās, bet ievērojami straujāk ģimnāzijās un vidusskolās.

[4] Vidēji Latvijā skolēnu skolās ar latviešu un krievu mācību valodu sasniegumi neatšķiras.

[5] Latvijas skolēniem ir vieni no zemākajiem vidējiem rādītājiem skolēnu izpratnē par to, cik svarīga ir personiskā atbildība par pilsoniskumu.

[6] Pēc skolēnu atbildēm par iespēju apgūt pilsoniskās izglītības saturu var secināt, ka mācību saturā uzmanība maz tiek veltīta ekonomikas darbības principiem un vietējās sabiedrības problēmu risināšanai. Liela nozīme tiek piešķirta dabas aizsardzībai.

[7] Būtiski būtu mācību stundās un ārpusskolas aktivitātēs veicināt interesi lasīt un analizēt dažādus informācijas avotus, rosināt argumentēti diskutēt par sociālekonomiskiem un politiskiem jautājumiem, iekšpolitikas un ārpolitikas notikumiem.

[8] Sarunās skolā un ģimenē par pilsoniskiem jautājumiem jāuzsver laika un telpas konteksta nozīme un sakarības.

[9] Būtiski ir motivēt skolēnus apzināties iespējamās pilnvērtīgas pilsoniskās sabiedrības ieguvumus, valsts un starptautisko organizāciju nospraustos sociālekonomiskos un rīcībpolitikas mērķus, kā arī nepieciešamību veicināt sociumam piederīgo pilsoniskās kompetences izaugsmi.

[10] Kritiskās domāšanas veicināšanai, ko skolotāji aptaujās ir atzīmējuši kā vienu no būtiskiem pilsoniskās izglītības mērķiem, būtu jāklūst par vienu no skolas, ģimenes un sabiedrības kopumā prioritātēm, gatavojot jauniešus mūsdienu mainīgajiem apstākļiem un plašās informācijas plūsmas izaicinājumiem.

Arī Liepājas Universitātes Izglītības zinātņu institūta 2016.gada **promocijas darbā „Jauniešu pilsoniskās līdzdalības veicināšana pedagogiskajā procesā”** tiek norādīts:

[1] Viens no būtiskākajiem faktoriem un nosacījumiem valsts sekmīgai attīstībai ir pilsoņu pilsoniskā pozīcija.

[2] Audzināšanas, tai skaitā, pilsoniskās audzināšanas procesā ir ļoti svarīgi un būtiski veicināt skolēnu praktisko darbību, jo tikai abstrakti runājot mācību stundās par to, cik svarīgi būt atbildīgam un lojālam valsts pilsonim var radīt tikai skaistu stāstu, teorētiski vēlamu ilūziju. Pilsoniskā atbildība un skolēna rīcībspēja var veidoties konkrētās darbības rezultātā – mācīties darot, kas ir uz procesu orientēta mācīšanās.

[3] Pilsoniskās pozīcijas veidošanās gadījumā skolēni izprot nepieciešamību pēc aktīvās pilsoniskās rīcības un izkopj sevī tādas rakstura īpašības, kas veicina viņu aktīvu pilsonisko pozīciju. Tad likumsakarīgi seko indivīda pašanalīze, pašvērtējums un mērķu noteikšana. Lai īstenotu izvirzītos mērķus, piemēram, būt pilsoniski aktīvam sabiedrības loceklim, kas spēj un var sniegt savu ieguldījumu pastāvošo problēmu risinājumā, cilvēks ar dažādu metožu un veidu starpniecību virza savu uzvedības rīcību tādā veidā, lai pilnveidotu sevi.

[4] Pilsoniskai izglītībai ir izšķiroša nozīme pilsoniskās sabiedrības veicināšanā un pilsoniskās līdzdalības sekmēšanā vietējā, reģionālajā, nacionālajā un starptautiskajā līmenī.

[5] Pilsonisko kompetenci raksturo:

- izpratne (demokrātijas būtības, politiskās sistēmas izpausmju apzināšanās, pilsoniskās līdzdalības iespēju, savas valsts vēstures izpratne);
- prasmes (pilsoniskās līdzdalības prasmes, prasme uzņemties atbildību, sadarbojoties ar līdzcilvēkiem, argumentēti aizstāvēt savu un citu viedokli);
- attieksme (pilsoniski atbildīga attieksme, atzīstot citu cilvēku vērtības, politiskos, sociālekonomiskos reliģiozos un etniskos uzskatus).

[6] Jauniešu pilsoniskās kompetences veidošanos ietekmē viņu zināšanas par demokrātijas pamatvērtībām, prasme mērķtiecīgi un konstruktīvi piedalīties pilsoniskās līdzdalības procesos, kā arī veidot cieņpilnu attieksmi pret pastāvošo daudzveidību, apzinoties etniskās, reliģiozās, sociālās, politiskās un ideoloģiskās cilvēku savstarpējās atšķirības.

2015.gada **pētījumā "Jauniešu politiskā līdzdalība Latvijā"**, kas tika veikts pēc biedrības "Latvijas jaunatnes padome" pasūtījuma un ko īstenoja SIA "Excolo Latvia" tika uzsvērts, ka:

[1] Jauniešu politiskās līdzdalības sekmējošie faktori:

- nepieciešams paplašināt līdzdalības un demokrātijas koncepciju ārpus tradicionālajām līdzdalības un demokrātijas pārstāvības formām;
- jāuzlabo savstarpējo izpratni par institūciju un jauniešu līdzdalību, jo pastāv viedokļu atšķirība par to, kā iestādes un kā jaunieši izprot līdzdalību;
- līdzdalībai jābūt vairāk saistītai ar pārstāvības tiesībām, "viens izmērs neder visiem": labāka izpratne un efektīvāka jauniešu politiskā līdzdalība prasa īpašu pieeju dažādu kategoriju jauniešiem ar konkrētām problēmām.

[2] Latvijas jauniešu interese par politiku ir izteikti zema. Tikai 29% jauniešu novērtē, ka viņus interesē politika, kamēr 41% - ka neinteresē.

[3] Jaunieši izteikti uzticas saviem radniekiem (80%), draugiem (75%), skolotājiem (58%), bet izteikti zemāka ir uzticēšanās personīgi nepazīstamiem cilvēkiem – kaimiņiem (30%), citiem sava pagasta/pilsētas iedzīvotājiem (20%), ārzemniekiem (20%), u.tml..